

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno studenta: Bc. Eva Karaivanová

Název diplomové práce: DIVERSITY – kolekce nápojového skla pro degustaci pív

Sklo jako materiál a téma pro současný design se stále častěji objevuje v závěrečných pracích posluchačů ÚPD FA ČVUT. Řadí se mezi ně i Eva Karaivanová s projektem, který má ambice inovovat přístup k nápojovému sklu pro degustaci pív. Ve své diplomové práci se dotýká dvou fenoménů s výsadním postavením i výjimečnou tradicí v našem regionu – skla a piva. Snaží se přitom propojit obě roviny i svou představu o designu: racionální funkční koncepci produktu s jeho smyslovou, emocionální a estetickou stránkou. Návrh reaguje na poptávku rozvíjejícího se trhu s čím dál pestřejší nabídkou různých druhů pív v ČR. Jeho cílem je podpořit nově vznikající podobu pivní kultury u nás a obohatit ji o aktuální designérské impulsy. Produkce piva v ČR čelí v posledních letech novým výzvám. Tradiční představa o pivu jako klasickém světlém ležáku plzeňského typu se ocitá v konfrontaci s mnohem širším sortimentem. Především ve velkých městech nachází oblibu řada nových nebo pozapomenutých pivních receptur. Zaměřují se na ně malé (často regionální) pivovary.

Eva Karaivanová si všímá paradoxního faktu, že tato exkluzivní, drahá piva, u kterých je degustace součástí určitého rituálu a prožitku, jsou často servírována v „hnusné komunistické sklenici“. Jako by rozvoj designu ve sféře pivního nápojového skla pokulhával před rychle se rozvíjejícím pivním trhem. Panuje obecná představa, že český zákazník je konzervativní - zvláště pokud jde o pivo - a brání se novinkám. To se však mění. Na vině je navíc hlavně nezalost, kdysi se totiž různé méně známé druhy pív na našem území běžně vyráběly a byly zde naopak tradiční. Používaly unikátní výrobní postupy, typické pro určitý region a jeho zvláštnosti. V současnosti stoupá zájem o zpestření sortimentu a nabízí se tedy příležitost zajímavé místní tradice oživit. S tím je spojená i otázka, v čem nápoj nabízet. Autorce je téma blízké: zázemí rodinné firmy, malého pivovaru v Kolíně, jí umožnilo využít množství informací, pečlivě stržžených výrobních postupů a „know how“ výroby různých druhů pív, jejich odlišností, specifik v chuti, barvě i charakteru. Návrhy průběžně konzultovala s otcem sládkem i jinými menšími výrobci a odborníky z praxe. Ve svých návrzích tak vychází z podrobných dat a dlouhodobých intuitivních zkušeností s výrobou a ochutnáváním piva. Navíc se věnovala poměrně precizní analýze pivní kultury v ČR, její historii a kulturně-sociologickým souvislostem. Konstatuje, že trendy se skutečně mění v jednoznačný odklon od produkce velkého pivního průmyslu ve prospěch originálního, individuálního přístupu malých pivovarů.

V situaci zásadní proměny se nachází i česká sklářská výroba. Pod tlakem levné asijské produkce se ukazuje jako životaschopná pouze nejkvalitnější, materiálově i designově unikátní výroba, navazující na to nejlepší z historie českého sklářství. Přestože se v Čechách občas objeví zajímavý autorský návrh pivní sklenice, jde většinou o produkt reprezentující značku v rámci její obchodní strategie, který vznikl na zakázku konkrétní firmy. Záměrem designérky bylo naopak vytvořit kolekci nebrandového skla, jež bude „ušito na míru“ jednotlivým druhům pív a nabídne je v promyšleném současném designu. Autorka se zaměřuje na nemainstreamové typy pív a potřeby malých pivovarů, pivoték a pivních barů. Ty mají při degustacích nouzi o autentické sklo a tak využívají sklenice velkých značek, se kterými přitom nemají - a ani nechtějí mít - nic společného. Eva Karaivanová je přesvědčena, že „pivo si zaslouží své vlastní sklo“ a jde cestou hledání ideálního tvaru pro konkrétní typ nápoje. Při svém uvažování se inspirovala v Belgii, kde už je k vidění poměrně široké spektrum tvarově rozmanitého nápojového skla na různé druhy pív (IPA, stout, ležák, aromatická piva...) Od prvotních skic, kreseb a papírových modelů dospěla k finálnímu tvarosloví, které si ověřovala v modelech z 3D tisku. Výsledkem je návrh pěti typů elegantních sklenic na nožce bez viditelného spoje s kalichem nádoby. V prototypch je za účasti autorky realizovala sklárna ve Vizovicích (Glass Atelier Moravia), jejíž barnatý křišťál si designérka vybrala jako technologicky dobře vyhovující pro tenkostěnný nápojový soubor. Zároveň pro něj navrhla a dovedla až do stádia prototypu servírovací táč, stojan z ohýbané kartáčované nerezové oceli s otvory a vyraženými čísly označujícími konkrétní nápoj. I zde pečlivě zvažovala ideální tvar a tloušťku materiálu, aby výrobek vyhovoval manipulaci se sklem a variabilitě jeho použití. Dalším výstupem diplomové práce je návrh pivního táčku z mláta, odpadového materiálu

vznikajícího při výrobě piva. Rozemletou biomasu mláta designérka zkouší míchat s pojivem (pryskyřicí) a lisovat z ní klasické kulaté pivní tácky, které by se měly stát i nosičem informací o daném druhu piva. Produkt je významově propojen s technologií výroby piva a svou ekologickou snahou je v souladu s trendy současného udržitelného designu a vývoje recyklovatelných bio materiálů (*Malai, Bananatex, Resyta*). Zatím zůstává ve stádiu rozpracované prvotní studie, což autorka přiznává s konstatováním, že v něm plánuje pokračovat za spolupráce s VŠCHT.

Konzumace piva je u nás historicky a kulturně spojena s kolektivním popíjením jako součástí společenského života a komunikace mezi lidmi. Eva Karaivanová se svou diplomovou prací snaží pozdvihnout i aspekt jeho vychutnávání a objevování, popřít zažitě představy o pivu jako levném lidovém nápoji a povýšit ochutnávání kvalitního piva v exkluzivní rituál, jaký je známý například u vína. Autorka se snaží na celou problematiku nahlížet z co nejširších souvislostí. Svůj soubor nazvala Diversity – Rozmanitost. Poukazuje tak nejen na pozoruhodnou pestrost skla a piva, ale lidskou kreativitu obecně. Degustace zajímavých druhů piv pomalu vytváří i u nás vlastní svébytnou subkulturu. Designérka hledá rafinované a funkční řešení tvaru a proporcí, které sklenici dodají maximální souznění s nabízeným nápojem. To vše v současném, čistém designu s respektem k „mentalitě skla“ a jeho zákonitostem. Byla u celého procesu výroby a spolu se skláři nacházela technologickou cestu pro dosažení ideální tloušťky skla, způsob tvarování nožky a napojení na kalich nádoby, aby co nejvíce vynikl barevný gradient a unikátní charakter nápoje. Přes určité nedokonalosti prvních prototypů, na kterých chce autorka ještě pracovat, považují výsledek za velmi zdařilý. Na práci Evy Karaivanové oceňují komplexnost jejího uvažování a jasný cíl věci inovovat a zlepšovat. Chuť nabourávat stereotypy, třeba ten v podobě sklenice na pivo jako zaměnitelného, nekvalitního předmětu či banálního suvenýru. Autorka přistoupila ke svému projektu se vší zodpovědností dobrého designéra, který se snaží dosáhnout kombinace emotivnosti a racionality produktu ve prospěch jeho funkce i přidané estetické hodnoty.

Navrhované hodnocení: A

V Praze dne 6. 6. 2019

jméno oponenta diplomové práce: MgA. Lenka Stejskalová Skoumalová DiS.

podpis oponenta diplomové práce:

